

prostorije nekadašnjeg Arhiva (u prizemlju iste zgrade), moći će se, vjerujemo i taj problem na pravi način riješiti. Također smo svjesni da bi nam mnogo više odgovarale staklene pregrade i pokretni kubusi uz zidove, ali to ni mnogi veći muzeji nisu u stanju isfinancirati. Kada jednom i adaptacija matične zgrade koprivničkog Muzeja dođe na red (a ušla je kao jedan od prioriteta zaštite spomeničkog nasljeđa u jedan dugoročniji općinski plan želja), prišlo bi se posve modernom koncipiranju prostora (uključujući i potkrovlje), što bi već samo po sebi onemogućavalo pravljenje zastarjelih ili neadekvatnih izložbi.

Izložbu je potkraj ožujka o.g. otvorio direktor Muzeja grada Koprivnice — Franjo Horvatić, a prilikom vrlo posjećenoga otvorenja prikazivani su i dijapozitivi s arheoloških istraživanja ovoga terena. I kasnije, sve do danas, izložba je vrlo posjećena, a dobro su je primili i mlađi i stariji posjetitelji. Stoga možemo njom biti zadovoljni, ali moramo biti i svjesni svih njezinih nedostataka, kako bismo ih u budućnosti mogli izbjeći.

ABSTRACT

A few notes on the new archaeological exhibition in Koprivnica

Z. Marković

In the central building of the City Museum in Koprivnica a permanent exhibition of archaeological excavations in Koprivnička Podravina has been installed. The exhibition display is the work of the author of this text and some of his assistants, and is intended to present to the public the present state of archaeological research and excavations in the region. The exhibition's catalogue includes a detailed list of archaeological sites, maps showing their location and a review of the display. The exhibition is presented in two rooms, a small lapidarium having been erected in the entrance hall.

Obnovljena postava Tolminske muzejske zbirke

Janez Pirc

Tolminska muzejska zbirka, Tolmin

Tolminska muzejska zbirka sastavni je dio Goriškog muzeja (Muzeja Gorice). Obnovljeni prostori zbirke bili su otvoreni 8. veljače 1984. g., na dan

slovenskog kulturnog praznika. Tolminska muzejska zbirka ima tri odjela: etnološki, arheološki i odjel NOB-e.

Etnološki odjel

Novouređena etnološka zbirka prikazuje najljepše predmete tolminske narodne kulture. Na žalost, ograničeni izložbeni prostor sadašnje etnološke zbirke ne dopušta detaljni prikaz tematskih ili geografski zaokruženih poglavlja tema o Tolminu. Stoga je prilično mnogo narodnog blaga ostalo u depou muzejske zbirke.

U prvom je prostoru predstavljen najzanimljiviji i možda najznačajniji dio nekadašnje tolminske kuće — **prostor ognjišta ili kuhinje**. Oko ognjišta i iznad njega na napi redaju se predmeti koje je domaćica upotrebljavala u svome radu. Na Tolminskom je kao materijal domaćih rukotvorina većinom prevladavalo drvo.

U prošlosti je glavna gospodarska grana na Tolminskom bilo **stočarstvo**, a najznačajniji oblik stočarstva je bilo stočarenje na planini. Predstavljeni su volovski jarmovi, predmeti za mlijeko i sir iz domaćih sirana: obodi za sir »posnemaunce« za vrhnje, modeli za maslac itd. Stočarstvu pripada priprema zimske krme s košnjom i sušenjem sijena i oruđe: kose, srpovi, klepovi, drveni ovratnici za vješanje zvonaca oko vrata životinja.

Na Tolminskom su bili razvijeni brojni sitni domaći obrti i djelatnosti koji su pomagali seljaku da dođe do veće zarade ili uštede. To su kovačija, bačvarstvo, košaraštvo, pravljenje posuda, platna itd. Predstavljene su izradvine i oruđa koje su upotrebljavali pri izradbi: stol, kolovrat, trlice, cokule, žlice itd.

Umjetnost. Zipke spadaju među najljepše predmete tolminske etnografske zbirke. Odlikuje ih raznovrsna oslikanost s ornamentima i figuralnim motivima. Lijep primjer narodnog umjetničkog oblikovanja predstavljaju karnevalske maske »abličja« iz sela Drežnice, te slike na staklu sa Šentvidske visoravni.

Prikazana muška i ženska nošnja nije »tipična tolminska nošnja«, ali pokazuje većinu elemenata nekadašnje narodne nošnje na teritoriju Tolminskog.

»Breginski kut«. Breginski kut je posebno zanimljiv dio Tolminskog radi izrazitog utjecaja Beneške Slovenije. Poslije potresa 1970. godine, kada je nestalo staro Breginje i izgradilo se novo, život se posve promijenio — stari Breginj je ostao samo uspomena. Dio toga je prikazano gradivo koje su muzealci spasili iz ruševina.

Arheološki odjel

U njemu susrećemo najstariju povijest Tolminske. U prapovijesti je Tolminska zaživjela već u starijem željeznom dobu; prije tog razdoblja nema arheoloških nalaza. U tom vremenu (800 — 350. prije n.e.) je u porječju Soče živjela samostalna kulturna skupina koju po nalazištu Sv. Lucija (današnji Most na Soči) nazivamo svetolucijska kulturna skupina. To je uz dolensku, centralna halštatska skupina u Sloveniji. Slika te kulture je konstruirana na nalazištu oko 9.000 žarnih grobova koji su bili iskopani uglavnom u Mostu na Soči, nešto i u Tolminu i Kobaridu, te oko tridesetak kuća iz prapovijesnog naselja koje se nalazilo na mjestu današnjeg Mosta na Soči. Keltski prodori nakon 300. godine prije n.e. označavaju kraj halštatske svetolucijske kulture. Mlađe željezno doba predstavlja idrijska kulturna skupina (po nalazištu Idriji kod Bače), koja je u to vrijeme zamijenila svetolucijsku kulturnu skupinu. Zbirku iskopina (keramički prilozi iz grobova, žare, fibule, narukvice, prsteni, igle i drugi ukrasi) lijepo dopunjuju skice, crteži i fotografije.

Rimsko doba je zastupljeno novcima pronađenim na tom području, a staroslavensko naselje patiniranim obručima i naušnicama nađenim na groblju kod Sv. Urha u Tolminu. U posebnoj vitrini možemo vidjeti ostatke srednjovjekovnog grada koji je stajao na Kozlovskom rubu nad Tolminom.

Odjel NOB-e

U okviru zajedničke borbe naših naroda za slobodu, odjel NOB-e prikazuje dug i težak put do konačne pobjede koji je zahtijevao ogromne žrtve, neizmjerne napore i dosljedno ustrajanje. Govori o tome kako se snažno borila Primorska i da udio Tolminske u toj borbi nije bio malen. Izložba je kronološki i tematski razdijeljena po razdobljima:

— kraj prvog svjetskog rata, priključenje Primorske Italiji, fašističko nasilje nad slovenski življem;
— napad na Jugoslaviju, osnivanje odbora Oslobodilne fronte na Tolminskom, prvi organizatori otpora;
— prve partizanske čete, Soški odred, Sjeverni i Južnoprimerški odred, osnivanje Gregorčičeve i Gradnikove brigade;
— kapitulacija Italije, svenarodni ustanak, Kobaridska republika;
— bitka za očuvanje tekovina svenarodnog ustanka, osnivanje IX. korpusa;

— nasilje okupatora i kontrarevolucija;
 — zapadnoprimorska oblast, izgradnja narodne vlasti;
 — partizansko školstvo, ciklostilne tehnike, sanitetske stanice, refejne stanice.
 Izloženo fotografsko i dokumentarno gradivo dopunjuju skice i geografske karte; manje je izloženo oružja i drugih predmeta.

Prijevod sa slovenskog:
 Dolores Ivanuša

ABSTRACT

The revised display of the Tolmin Museum collection

J. Pirc

The Tolmin Museum Collection forms part of the Goriški Museum. In 1984 some department displays, from ethnology to National Liberation War, were renewed. The author give sa detailed description of every department, whose displays are housed in relatively small exhibition rooms, with the intention of presenting a systematic review of the culture of this region.

Galerija Borisa Mardešića u Komiži

Joško Božanić,

Galerija B. Mardešić, Komiža

Svojom izložbom u Palais des Beaux-Arts u Bruxellesu 1980. godine, Boris Mardešić dosegao je do tada najvišu

točku svoje slikarske afirmacije na evropskoj likovnoj sceni obišavši svojim slikama sve najuglednije galerije dostupne samo vrhunskim majstorima kista. Evropska likovna kritika stvorila je ime slikara kozmičkih vizija, slikara koji je svojom likovnom imaginacijom proširio vizuru ljudskog oka u makroprostore i mikroprostore materije.

U zenitu svoje, po mnogo čemu, jedinstvene umjetničke avanture, Boris Mardešić vraća se svom ishodištu, svom rodnom mjestu, svojoj Komiži. Poslije svoje briselske izložbe on odlučuje darovati Komiži veći broj svojih reprezentativnih slika i Skupština Mjesne zajednice Komiže na svom sastanku 1. rujna 1980. daje podršku ovoj inicijativi i obavezuje se da će za buduću Galeriju Borisa Mardešića osigurati prostor u reprezentativnoj zgradi Spomen-doma u Komiži. U ljeto 1981. Boris Mardešić priređuje u Komiži retrospektivnu izložbu svog slikarskog puta i ukupni fondus ove izložbe namjenjuje budućoj galeriji u Spomen-domu.

Ta Komiža je svoje slikare navikla cijeniti po tome koliko su oni uspjeli realistički vjerno naslikati njeno vlastito lice, njene gajete, leute, njenu tvrđavu, njene kalete i trošne kamene fasade u odrazu mora, ta ribarska i težačka Komiža referendumom izglasa samodoprinos za uređenje Galerije Borisa Mardešića.

Dan otvaranja ove galerije (27. 7. 1984. g.), sretan je datum u povijesti ovog mjesta. Komiža je dobila hram likovne umjetnosti koji bi trebao biti središte ne samo kulturnog već i društvenog života njezina. U malome mjestu izme-

đu Galerije i krčme malen je put. Hoće li ovdje, u ovome mjestu romantične likovne tradicije, jedna galerija biti jača od krčme — pitanje je smisla jedne promišljene i plemenite akcije ljudi dobre volje.

Boris Mardešić vratio je zavičaju svoj umjetnički dug najljepšim darom koji je mogao dati. Ako ovaj čin davanja bude poticaj razvoju sadržajnijeg i bogatijeg kulturnog življenja u rodnom mjestu i na otoku iz kojega je ponikao i krenuo u svijet, Boris Mardešić postići će sve što je kao slikar mogao postići.

ABSTRACT

The newly-opened Gallery of Boris Mardešić in Komiža

J. Božanić

A retrospective exhibition of Boris Mardešić (a painter from Komiža), organized in 1981 and later made a permanent feature of the Boris Mardešić Gallery — housed in the Memorial House in Komiža — was opened in May 1984. The paintings were donated by the artist to his native city. Through this exhibition the Gallery hopes to establish itself as one of the centres of cultural and social life.

Postava odjela brodogradnje u Muzeju grada Trogira

Josip Miliša

Muzej grada Trogira, Trogir

U okviru programa obilježavanja 40. godišnjice uspješnog rada i djelovanja SOUR brodograđevne industrije »Jozo Lozovina Mosor« Trogir, pored ostalog, planira se nova postava odjela brodogradnje u Muzeju grada Trogira, prigodna izložba o razvoju brodogradnje u Trogiru i početak radova na otvaranju *Spomen-sobe* — muzeja u krugu samog Brodogradilišta. Za realizaciju tog programa imenovane su posebne komisije koje trenutno intezivno rade na realizaciji naznačenog programa, naročito na prikupljanju građe.

Sada su u Muzeju grada Trogira, u jednoj manjoj prostoriji, postavljena 4 panoa na kojima je izloženo oko 50 fotografija bez oznaka — legendi. Na tim fotografijama prikazana je izgradnja brodova od drva i željeza. Tu se nalazi model broda »Obrovac« — prvi željezni brod koji je 1959. godine

S otvorenja Galerije Borisa Mardešića u Komiži

